

Ortodòxia

JORDI CASTELLET I SALA
649 284 074
Teòleg, escriptor, professor i conferenciant

Com a Ucraïna, a qualsevol conflicte se li pot practicar una lectura religiosa. Aquell immens territori, una mica més gran però una mica menys poblat que Espanya, s'ha mogut sota el domini de les potències circumdants, des de Rússia a Polònia, passant per Lituània i Romania. Per trobar-se just a l'eix entre l'occident i l'orient, la seva població ha basculat entre l'ortodòxia i el catolicisme, a més de proliferar-hi nombroses esglésies protestants.

En Sebastià Janeras (1931), especialista català en les Esglésies orientals, explica com, a primers de febrer d'enguany, Putin condecorava el metropolita Hilarion de Volokolamsk del patriarcat de Moscou, paral·lel del papat de Roma a la capital russa, amb l'Orde d'Alexandre Nevski, reconeixent-li la tasca intel·lectual annexionista envers Ucraïna.

Deia en aquell moment Hilarion:

«El nostre departament rep el nom sovint de Ministeri d'Afers Exteriors de l'Església, cosa que no és exacta, perquè ens ocupem no solament d'affers exteriors, sinó de les relacions interreligioses de la nostra pàtria. [...] L'Església russa s'ha format al llarg de més de deu segles i l'hem heretada dins dels confins en els quals ha estat creada, perquè no l'hem creada nosaltres i no podem tampoc destruir-la. Per això continuarem resistint als desafiaments externs que hem d'afrontar avui.»

La guerra de Rússia a Ucraïna pren aquest aspecte religiós per al patriarcat de Moscou: tornar a annexionar-se allò que, a parer seu, li hauria estat pres. A aquest origen comú s'ha referit en aquests fatídics dies el patriarca Ciril de Moscou, equivalen al papa de Roma, ara sí: «Els pobles rus i ucraïnès tenen una història comuna secular, que arriba fins al baptisme de la Rus' pel príncep Vladimir. Aquesta comunitat donada per Déu ajudarà a superar les divisions i contradiccions que han sorgit i que han portat fins al conflicte actual.»

«Govern rus i patriarcat de Moscou coincideixen que Kíev és l'origen de Rússia i de la mateixa Església russa. Des del punt de vista eclesiàstic, Kíev és la seu metropolitana de l'Església ortodoxa ucraïnesa del patriarcat de Moscou; com a conseqüència de ser la capital històrica de l'Església russa, perquè el metropolita va haver-s'hi de desplaçar el segle XIV. A més, políticament, el govern rus ha aspirat sempre a recuperar Ucraïna; sobretot, Kíev, que es troba en el seu centre», explica Janeras.

Les idees religioses solen estar a la base de les ideologies filosòfiques, polítiques i socials. Ara, la gana s'ha trobat amb les ganes de menjar i s'ha servit el més gran dels desastres. Tot plegat, en un conflicte que enfronta sobretot fidels ortodoxos, els uns amb obediència a Kíev, els altres amb

obediència a Moscou, però tots amb el mateix origen; germans, si es pot dir així. I ja se sap que l'odi entre germans pot ser molt més potent i fort que qualsevol altre. Amb ningú hom no tindrà un conflicte més gran que amb els propis veïns. Qui té un mal veí, té un mal matí, sense remei. De fet, les tanques fan els bons veïns, oi tant!

En aquest penós conflicte, encara no sabem quin paper hi juguen els catòlics ucraïnesos de ritu oriental, que consagraren la seva fidelitat al bisbe de Roma durant el segle XVII; els anomenat uniates. Dels que sí que s'ha sentit la veu, han estat un grup de tres-cents sacerdots ortodoxos russos, que han demanat la fi de la guerra a Ucraïna, en un moviment inusual i totalment oposat al que es descriu en l'encapçalament d'aquest article, mostrant-se en ple

desacord amb les polítiques del seu país i advertint de la condemna eterna als joves soldats, convertits en assassins. En el seu manifest afirmen que «no hi ha cap altre camí que el perdó i la reconciliació mútua i que el judici final arribarà per a tothom».

La seva manera d'expressar, lluny de contemplacions, mostra com existeixen divergències en el

si de la societat russa i que, en el si de l'Església ortodoxa, encara un oasi de llibertat d'expressió potser per no massa temps, s'alcen veus en contra del despotisme que implica l'actual actuació de Rússia contra Ucraïna. Les seves paraules no poden ser més dures i tallants, provinents de part del clergat ortodox rus, diuen:

«La vida de cada persona és un do inestimable i únic de Déu. Desitgem que tots els soldats, tant russos com ucraïnesos, tornin a les seves llars i famílies sense danys. [...] El judici final espera tothom i cap autoritat terrenal, cap metge, cap guàrdia us protegirà d'aquest judici. Nosaltres tenim el deure de salvar tots els fills de l'Església ortodoxa russa i no volem que ningú no arribi al judici final portant la pesada càrrega de les malediccions maternes que el portaran al turment etern.»

Aplegant-se amb aquest prec, l'arquebisbe ucraïnès Kliment de Simferopol i Crimea del Patriarcat de Kíev, s'ha adreçat en un vídeo a les mares dels soldats russos, demanant-los que no permetin que els seus fills vagin a la guerra on, en la primera setmana de conflicte, ja han mort més de sis mil combatents: «Els fills que estimeu, que heu portat al ventre i que heu cuidat durant tants anys, ara s'han convertit en assassins. A Ucraïna hi ha una guerra on es maten civils, fins i tot nens innocents. Heu d'aturar-ho, no deixeu que els vostres infants vagin a la guerra!»

Però «què hi pot fer un just, si els fonaments s'esfondren?» (Sl 11,3). Sempre i en tot lloc, que Déu hi faci més que nosaltres!

